

KIK AZ 1MÓZES 6:1-4-BEN EMLÍTETT „ISTENFIAK”?

„Történt pedig, hogy amikor az emberek kezdtek elszaporodni a földön, és leányaik születtek, látták az istenfiak, hogy szépek az emberek leányai, ezért feleségül vették közülük mindazokat, akiket kiszemeltek maguknak.”
(1Móz 6:1-2, MBT)

A versben szereplő „istenfiak” kifejezés értelmezése nem egyszerű, és nem is egységes nézetek alakultak ki vele kapcsolatban a kereszténységben. Ezek az egymással ellentétes nézetek azonban nem lehetnek egyszerre helyesek, ezért fontos megnézni, mi derül ki a Szentírás vizsgálata során róluk.

1. ÉRTELMEZÉSI LEHETŐSÉGEK

A kialakult és legelterjedtebb elképzelésekben az „istenfiakat” emberek különféle csoportjával vagy bukott angyalokkal azonosítják.

1.1. Bukott angyalok

Ez a legrégebbi elképzelés, mely szerint az emberi lányokkal a bukott angyalok szexuális kapcsolatot létesítettek, melyből *nefílimék* születtek. E nézet igen elterjedt volt a Kr.u. 1. században, és ezt vallotta pl. Josephus Flavius, Philo, Euszebiosz, Jusztinus vértanú, Alexandriai Kelemen, Origenész, Tertullianusz, Iréneusz, Athenagórasz.

„Az istenfiak kifejezés, melyet az 1Mózes 6:2 említ, angyalokra vonatkozik, 'Isten szellemi fiaira'. Ezt a kifejezést alkalmazza az angyalokra a Jób 1:6 és 38:7 is. Ezt a nézetet támogatja Péter is, aki beszél a 'börtönben lévő szellemekről, akik engedetlenek voltak, mikor Isten türelmesen várakozott Nőé napjaiban' (1Pt 3:19, 20)” (*Insight on the Scriptures*, WTB&TS, Brooklyn, 1988. II. kötet, p. 492).

„A bukott angyalok fizikai testet vettek fel és közösködtek a nőekkel. Az egyik nézet szerint ezek a bukott angyalok rákényszerítették erre a nőket (bár a szakasz nyelvezete ezt nem támasztja alá), a másik szerint pedig mindkét fél akarta az egyesülést” (*The Bible Archive*, 16/12/2006).

1.2. Sét leszármazottai

„Egyes bibliatanítók, mint például H.C. Leupold, úgy gondolják, hogy az 'istenfiak' Sét utódai voltak, tehát az isteni leszármazási ághoz tartoztak. A Biblia korábbi részei részletesen felsorolják őket (1Mózes 4,25-5,32). Leupold ezt írja: 'De kik lehettek az »istenfiak«? Kétség sem fér hozzá, hogy a sítiták voltak...' E felfogás szerint Sét utódai önféjüvé váltak és könnyelműen feleségül vették 'az emberek lányait'. Csak a küllemükkel törődtek, és egyáltalán nem törődtek a lelki állapotukkal. Az ő utódaik voltak az 'óriások'" (Don Batten [ed]: *Kérdések a Kezdethez*, Evangéliumi Kiadó, Budapest, 2003. p. 138).

1.3. Özönvíz előtti uralkodók

„Az ókori Egyiptomban és Mezopotámiában az uralkodók gyakran 'Isten fiainak' kiáltották ki magukat, hogy ezáltal is hangsúlyozzák hatalmukat és tekintélyüket. Ezért egy másik jól megalapozott felfogás szerint az 'istenfiak' hataloméhes uralkodók és despoták voltak, akik a hatalom és befolyás iránti vágyukban több nőt is elvettek, és poligámiában éltek. Ezek az uralkodók és utódaik a zsarnokság útján 'óriási emberekké' (vagy hatalmas emberekké, hősökké – 1Mózes 10,8 ilyen 'hatalmaskodó' emnernek írja le Nimródót) váltak” (Don Batten [ed]: *Kérdések a Kezdethez*, Evangéliumi Kiadó, Budapest, 2003. pp. 138-139).

2. BIBLIÁN KÍVÜLI FORRÁSOK

A Biblián kívüli források természetesen nem egyenlők magával a Szentírással, azonban érdekes információkkal szolgálnak arról, hogy a régmúltban hogyan értelmezték az „istenfiak” kifejezést, valamint azt az eseményt, amelyről az 1Móz 6:1-4 ír. A Biblián kívüli források figyelembevételére maga az Írás hatalmaz fel minket, ugyanis Júdás ihletés alatt egy apokrif, tehát nem Isten Lelke által ihletett könyvet idéz (Júd 14-15 vö. Énók 1:9).

2.1. Apokrif iratok

„És lőn abban az időben, miután az emberek fiai megsokasodának a földön, hogy leányaik születtek, akik bájosak és szépek voltak. És amikor az angyalok, a mennyek fiai látták őket, kíváncsítottak utánuk, és így beszéltek egymás között: Menjünk és válasszunk feleségeket magunknak az emberek fiai közül, és legyenek gyermekeink tőlük. És Shemjáza, aki a vezérük volt, azt mondta nekik: Félek attól, hogy ragaszkodtok az elhatározásotokhoz és meg is teszitek azt. És én pedig egyedül fogok szenvedni majd, ilyen nagy gonoszságért. Azok, válaszolva neki, ezt mondták: Mindannyian megesküszünk; és fogadalommal kössük magunkat közös átkok alá, hogy ezen a terven nem változtatunk, hanem véghez visszük azt. Ezután mind megesküdtek, és a reá jövő átkok alá közösen kötötték magukat. Teljes számban kétszázan voltak, akik Járed idejében aláálltak az Árdiszra, ami az Ármon hegyének csúcsa” (Énók 6:1-7).

„És Azázel [angyal] megtanította az embereket arra, hogy hogyan csináljanak maguknak kardokat és késeket, és pajzsokat és mellvérteteket, és megismertette velük... És megsokasodott az istentelenség, és paráznaságokat követtek el, és mindnyájan eltévelyegtek, romlottakká lévén minden utaikban. Shemjáza tanította meg nekik az elbájolást és a gyökerek vágását, Ármáres az elbájolás alóli feloldást, Barákjéel (tanította) az asztrológiát, Kokábel a csillagképet, Ázákéel a felhők és jelek ismeretét, Szerákiel a földnek jeleit, Szamszávéel a nap jeleit, Száriel a hold útját. És ahogyan az emberek pusztultak, felsírtak, és siralmaik feljutottak a mennybe” (Énók 8:1-4).

„Történt egyszer, amikor az emberek gyermekei szaporodni kezdtek a föld színén, és lányaik születtek, hogy Isten angyalai meglátták őket a jubileum egy adott évében, hogy ránézésre szépek, és feleséget vettek maguknak, akit csak választottak, és fiaikat nemzettek nekik, akik óriások voltak. És a törvénytelenység megszorodott a földön, és minden test útja megromlott, az emberé, a háziállatoké és a vadállatoké, a madaraké és mindené, ami a földön jár – mindegyikük megromtotta a maga útját és rendjét, és elkezdték elnyelni egymást, és a törvénytelenység szaporodott a földön, és az összes ember minden gondolata folyamatosan gonosz volt” (Jubileumok 5:1-3).

2.2 Mitológia

„A görög mitológiában Hadész volt a holtak lakhelye, Tartarosz pedig az alvilág legsötétebb mélysége. Az Ég és a Föld – Uranosz és Gaia – első gyermekei formátlan szörnyalakok, 'százkezű' hekatonkheirek és 'kerekszemű' küklopszok voltak. Apjuk annyira elborzadt tőlük, hogy megkötözte és Tartaroszba hajította őket. Kronosz apja elleni lázadása idején rövid időre kiszabadultak, de amikor a titánok megszilárdították hatalmukat, az óriásokat újra bilincsbe verték és börtönük ismét Tartarosz lett. (...) Eredetileg Tartarosz az olümposzi istenek uralmát veszélyeztető lények börtöne volt” (*Wikipédia*, tartarosz címszó).

„TARTAROSZ – Homerosznál feneketlen mélység a föld alatt, ahová a napsugár soha el nem hatol. Éppen olyan messzire van a Hades alatt az alvilágban, mint az ég a föld felett. Az alvilágtól hatalmas ércapuk választják el. *A T.-ba taszította zeus azokat, akik főhatósága ellen fellázdattak* (p. Kronost és a titánokat)” (*Kislexikon.hu*, tartarosz címszó, kiemelés tőlem).

A tartarosz a Bibliában is megjelenik, mint az a hely, ahová a bűnös angyalokat zárta Isten:

„Bizonyos, hogy ha Isten nem habozott megbüntetni az angyalokat, akik vétkeztek, hanem a tartaroszba vetve sűrű sötétség vermeinek adta át őket, hogy ítéletre tartassanak fenn...” (2Pt 2:4, ÚVF).

2.3. Korai bibliafordítás

A *Septuaginta* (LXX) fordítás pl. a Jób 38:7-ben az „istenfiak” kifejezést angyalnak fordítja.

3. BIBLIAI FORRÁSOK

Az eddigi források megmutatták, hogy a múltban – beleértve Jézus idejét, az 1. századot is – az „istenfiak” kifejezést jobbra a bukott angyalokra vonatkoztatták. A továbbiakban azt kell megvizsgálni, hogy ez az értelmezés összhangban van-e azzal, amit a Biblia elmond az 1Móz 6:1-4-ben feljegyzett eseményekről, az ’istenfiakról’ és a bukott angyalokról.

3.1. Az *istenfiak* kifejezés

A kifejezés héber megfelelője a *benej ’elohim*, és a következő helyeken fordul elő: 1Móz 6:1-4, 5Móz 32:8, Jób 1:6, 2:1, 38:7, Zsolt 29:1, 89:7.

„Történt pedig, hogy amikor az emberek kezdtek elszaporodni a földön, és leányaik születtek, látták az *istenfiak*, hogy szépek az emberek leányai, ezért feleségül vették közülük mindazokat, akiket kiszemeltek maguknak. Akkor ezt mondta az ÚR: Ne maradjon lelkem örökké az emberben, hiszen ő csak test. Legyen az életkora százhusz esztendő. Abban az időben, amikor az *istenfiak* bementek az emberek leányaihoz, és azok gyermekeket szültek nekik – sőt még azután is –, óriások éltek a földön. Ők azok a vitézkedők, akik ősidőktől fogva hírnevesek voltak” (1Móz 6:1-4, MBT).

„Amikor kiadta a Főnséges a népnek örökségét, amikor az emberek fiait különválasztotta, a népeknek határokat az *Isten fiainak* számához mérten szabott” (5Móz 32:8, SZIT).

„Történt egy napon, hogy az *istenfiak* megjelentek, és megálltak az ÚR előtt. Velük együtt megjelent a Sátán is” (Jób 1:6, MBT).

„Történt egy napon, hogy az *istenfiak* megjelentek, és megálltak az ÚR előtt. Velük együtt megjelent a Sátán is, és megállt az ÚR előtt” (Jób 2:1, MBT).

„Mire vannak erősítve oszlopai, vagy ki helyezte el sarokkövét, amikor együtt vigadoztak a hajnali csillagok, és ujjongtak mind az *istenfiak*?” (Jób 38:6-7, MBT).

„Adjatok az Úrnak, *Istennek fiai*, adjatok az Úrnak dicsőséget és tiszteletet” (Zsolt 29:1, KNB).

„Mert ki van a fellegekben, aki egy sorba állítható az Úrral? Ki hasonló az Úrhoz az *istenfiak* között?” (Zsolt 89:7, MBT).

Az 5Móz 32:8 kivételével minden előfordulási helyen az angyalokra vonatkozik a kifejezés (több bibliafordítás is ezen a helyen az „Izrael fiai” kifejezést használja – MBT, KÁR, KNB). A Hós 2:1 „az élő Isten fiainak” nevezi Izraelt. Ettől függetlenül azonban minden egyes előfordulási helyen meg kell vizsgálni, hogy kire vonatkozik a kifejezés. És az előfordulásuk túlnyomó többségénél angyalokat ért alatta a Szentírás.

Elmondhatjuk, hogy az Ószövetségben az Isten fiai az angyalok voltak (Jób 1:6, 2:1, 38:7), Isten szolgálói pedig az emberek (2Krón 24:9, Neh 10:30, Dán 6:21). Ezzel szemben az Újszövetségben az emberek lettek Isten fiai (Jn 1:12-13, Róm 8:15), az angyalok pedig Isten szolgálói (Zsid 1:7, 14, Jel 22:9).

„Az *istenfiak* az 1Móz 6:2, 4-ben – Csakis Isten különleges tetteinek köszönhető, hogy bármelyik teremtett lény is ’Isten fiának’ nevezhető. Ami testtől született, az test, ami pedig Lélektől, az lélek (Jn 3:6). Ezért lehet Ádámot ’Isten fiának’ nevezni a Lk 3:38-ban. Azok, akik Krisztusban új természetet kaptak, ami Isten közvetlen alkotása (2Kor 5:17, Ef 2:10), Isten fiainak nevezhetők (Jn 1:13, Róm 8:14-15, 1Jn 3:1). Ezért nevezik az angyalokat ’istenfiaknak’ minden helyen, ahol ez a kifejezés az Ószövetségben előfordul: Jób 1:6, 2:1, 38:7, Zsolt 29:1, 89:6, Dán 3:25. Nincs felhatalmazásunk vagy jogunk, hogy más értelemben tekintsük ugyanezt a kifejezést az 1Móz 6:4-ben. Az 1Móz 6:2-ben maga a Septuaginta is ’angyal’-nak fordítja” (E.W. Bullinger: *The Companion Bible*, App. 23. pp. 26-27).

3.2. Megkötözött angyalok

A Szentírás további információkkal is szolgál az angyalokra vonatkozóan. Először is észre kell azt venni, hogy a negatív szellemi erőknek két csoportja van. Sátán és démonai mellett vannak olyan lények is, amelyek szintén felláztak Isten ellen, de míg Sátán és a démonok szabadok, addig ezek a lények meg vannak kötözve.

„Ezek a hitetlen emberek nem képesek megérteni, mert ennek a világnak az 'istene', azaz a Sátán elsötétítette a gondolkodásukat. Azért tette ezt, hogy azok ne láthassák az örömhír fényét. Az örömhír pedig Krisztus dicsőségéről szól, aki minden tekintetben olyan, mint maga Isten” (2Kor 4:4, EF).

„De ez nem is csoda, hiszen maga a Sátán is elhitei az emberekkel, hogy ő a világosság angyala” (2Kor 11:14, EF).

„Legyetek józanok, vigyázzatok, mert ellenségetek, az ördög mint ordító oroszlán jár szerte, keresve, kit nyeljen el” (1Pt 5:8, MBT).

„Ezután Ismét láttam: egy angyal szállt le a Mennyből. Kezében tartotta a feneketlen mélység kulcsát és egy nagy láncot. Foglyul ejtette a Sárkányt (azt a Régi Kígyót, aki az Ördög vagy más néven a Sátán), és megkötözte a láncsal ezer évre. Azután ledobta a feneketlen mélységbe, a lejáratot pedig bezárta és lepecsételte” (Jel 20:1-3, EF).

„A Sátánt pedig, aki becsapta a népeket, bedobták a tűz-tóba, amelyben kén ég. Így a Sátán is oda kerül a Szörnyeteg és a Hamis Próféta mellé, és éjjel-nappal, örökkön-örökké kínozzák őket” (Jel 20:10, EF).

Ezekből a versekből kiderül, hogy Sátán és démonai ma még szabadon vannak, félrevezetik és elhiteik az embereket. Olyannyira szabadok, hogy a Szentírás e világ istenének nevezi az ördögöt. Az ezer éves Millennium kezdetén kötözik csak meg, és egészen addig szabadon van. Végső pusztulás vár rá, addig azonban nincs leláncolva.

Sátánnal és a démonokkal szemben azonban találunk olyan szellemi lényeket is a Bibliában, akik nincsenek szabadon, meg vannak kötözve.

„Bizonyos, hogy ha Isten nem habozott megbüntetni az angyalokat, akik vétkeztek, hanem a tartaroszba vetve sűrű sötétség vermeinek adta át őket, hogy ítéletre tartassanak fenn...” (2Pt 2:4, ÚVF).

A tartaroszban vannak fogva tartva, amely hely a mitológiából már ismerős. Ez tehát egy eltérő csoportja a szellemi lényeknek, nem lehet őket beazonosítani Sátánnal vagy a démonaival. A Szentírás megadja a választ arra, hogy kik ők:

„Így [Lélek által megelevenítve] ment el [Jézus] a börtönben levő lelkekhez is, és prédikált azoknak, akik egykor engedetlenek voltak, amikor az Isten türelmesen várakozott a Nőé napjaiban a bárka készítésekor. Ebben kevés, szám szerint nyolc lélek menekült meg a vízen át” (1Pt 3:19-20, MBT).

A 2Pt 2:4 tartaroszba vetett és fogva tartott angyalokról beszél, az 1Pt 3:19-20 pedig olyan lelkekről, akik a börtönben vannak fogva tartva. Ezek nem lehetnek elhunytak lelkei, hiszen nekik nem „predikált” Jézus a haláluk után (Zsid 9:27). És miért csak azokhoz ment volna, akik Nőé idejében voltak engedetlenek, miért nem mindenki máshoz is? És hogy miért vannak fogva tartva:

„Emlékezzetek azokra az angyalokra, akik nem őrizték meg a rangjukat, hanem elhagyták a saját lakóhelyüket. Isten ezért örökre megkötözte és a sötétségben tartja őket az Ítélet nagy Napjáig. Gondoljatok Sodomára, Gomorára és a környező városokra! E városok lakói ezekhez az angyalokhoz hasonlóan természetellenes szexuális bűnöket követtek el. Ezért most a büntetésüket szenvedik az örök tűzben. Példájuk bennünket is figyelmeztet” (Júd 6-7, EF).

A versből kiderül, hogy az angyalok vétke az volt, hogy elhagyták a lakóhelyüket, és természetellenes szexuális kapcsolatot létesítettek az asszonyokkal.

A versben szereplő görög kifejezés az *oiketerion* (lakóhely), amely az Újszövetségben még a 2Kor 5:1-2-ben fordul elő, ahol egyértelműen a Mennyre utal. (Ezt a helyet, a Mennyet hagyták el az angyalok, és jöttek le a földre.)

„Tudjuk, hogy ez a 'sátor', amelyben itt a földön élünk, vagyis a testünk, egyszer el fog pusztulni. De Isten készített a számunkra a Mennyben örökké tartó *lakóhelyet*, amit nem emberek építettek. Ezért, amíg ebben a földi testben élünk, sóhajtozunk, mert nagyon szeretnénk már beköltözni mennyei otthonunkba” (EF).

3.3. További bibliai bizonyítékok

Az 1Kor 11:10-ben Pál ezt mondja: „Ezért tehát kötelessége az asszonynak, hogy méltóságának jelét viselje a fején, az angyalok miatt is” (MBT). A vers egyik lehetséges értelmezése egy régi rabbinikus hagyománnyal van kapcsolatban, mely szerint az angyaloknak az özönvíz előtt elsősorban a nők hosszú haja tetszett meg.

(Megjegyzés: Az 1Kor 11:10 értelmezése is vitatott, azonban ha az „istenfiak” beazonosítása során teljesen kihagyjuk ezt a veret, akkor is elegendő információ áll rendelkezésünkre a következtetések levonásához.)

4. ELLENVETÉSEK VIZSGÁLATA

E nézettel szemben (mely szerint az „istenfiak” a bukott angyalok) gyakran felhozzák ellenérvként a Mt 22:29-30 és Mk 12:24-25 verseket.

„Jézus így válaszolt nekik: 'Tévelyegtek, mivel nem ismeritek sem az Írásokat, sem az Isten hatalmát. Mert a feltámadáskor nem nőülnek, férjhez sem mennek, hanem olyanok lesznek, mint az angyalok a mennyben'" (Mt 22:29-30, MBT).

„Jézus ezt mondta nekik: 'Vajon nem azért tévelyegtek-e, mert nem ismeritek az Írásokat, sem az Isten hatalmát? Mert az emberek, amikor már feltámadtak a halálból, nem nőülnek, férjhez sem mennek, hanem olyanok, mint az angyalok a mennyekben'" (Mk 12:24-25, MBT).

A verseket érdemes összevetni azzal, ami a párhuzamos evangéliumi beszámolóban található:

„Jézus így válaszolt nekik: 'E világ fiai házasodnak és férjhez mennek, de akik méltónak ítéltetnek ama eljövendő világra, hogy részük legyen a halottak közül való feltámadásban, azok nem házasodnak majd, és férjhez sem mennek. Sőt meg sem halhatnak többé, mert az angyalokhoz lesznek hasonlók, és az Isten fiaivá lesznek, lévén a feltámadás fiai'" (Lk 20:34-36, MBT).

Jézus itt nem azt állítja, hogy az angyalok nem *képesek* szexuális kapcsolatot létesíteni. Amit mond: (1) az emberek most még házasodnak, de eljön majd az idő – az eljövendő világban –, amikor nem fognak többé, sőt, (2) meg sem fognak halni, mert olyanok lesznek, mint az angyalok. Jézus nem a szexualitástól való tartózkodásban hasonlítja az embereket az angyalokhoz, hanem abban, hogy örökké fognak élni.

Azt is láthatjuk a Bibliából, hogy a szellemi lények képesek olyan dolgokat tenni, amely az emberekre jellemző:

„Mikor pedig még mindig nem mertek hinni örömükben, és csak csodálkoztak, megkérdezte tőlük: 'Van-e itt valami enivalótok?' Erre adtak neki [Jézusnak] egy darab sült halat. Elvette és szemük láttára megette” (Lk 24:41-43, MBT).

„[Isten és két angyal látogatta meg Ábrahámot] Azután vett vaját, tejet, meg vette a borjút, amelyet elkészítettett, és eléjük tette. Ő maga pedig ott állt mellettük a fa alatt, amíg ettek” (1Móz 18:8, MBT).

5. KÖVETKEZTETÉSEK

Az 1Móz 6:1-4-ben említett „istenfiak” olyan angyalok voltak, akik elhagyták lakóhelyüket, és a földre jöttek, hogy itt törvénytelen szexuális kapcsolatot létesítsenek a földi asszonyokkal. Ennek a kapcsolatnak a következtében születtek a *nefilimek* vagy óriások. Isten azonban ezeket a bukott angyalokat a tartarosz börtönébe zárta.

* * *

Hivatkozott fordítások:

MBT Új fordítás (Magyar Bibliatársulat, Budapest, 1990)
EF Egyszerű fordítás (World Bible Translation Center, 2003)
KNB Káldi-Neovulgáta (Szent Jeromos Bibliatársulat, Budapest, 1997)
SZIT Katolikus fordítás (Szent István Társulat, Budapest, 1973)
ÚVF Új világ fordítás (Watchtower Society, Brooklyn, 2005)

Copyright:

Ez a tanulmány szabadon felhasználható, amennyiben az változtatások nélkül, ingyenesen, és a szerző megjelölésével történik.

(cc) 2008. Tóth Károly